

чието население в тази епоха в по-голямата си част е, или се определя като гръцко. Асеновград /Станимака до 1934 г./ е известен през XIX век като „Малката Елада“, затова в стремежа си към обективен анализ, в настоящото експозе търсим присъствието му не само в българската, но и в достъпната ни гръцка периодика от епохата.

Известно е, че балканският периодичен печат през Възраждането е пряко ангажиран с етноконсолидиращи функции. Знаем също така, че формирането на национални идентичности става най-вече „отгоре“, чрез дейността на т. нар. елити /политически, социални, икономически, интелектуални/ и затова смятаме за нужно да очертаем в общи линии общественото пространство на Асеновград през Възраждането и мястото на гръцките и българските елити в него.

Нека най-напред видим каква е демографската картина тук. Според някои сведения, през 1872 г. в Асеновград живеят 1697 гръцки² и 800 български семейства³. Освен в демографско, гръците доминират и в социално-икономическо отношение. Лозарството и копринарството са доходоносен поминък и предпоставка за създаване на заможна гръцка прослойка тук. Мнозина от жителите-гръци, са добре поставени в църковната йерархия и сред първенците в органите на местното самоуправление / махленски чорбаджии, капзимали и др./ със всички следващи от това властови лостове за икономическо и културно въздействие върху обществото. Големите манастири / Бачковски, Горниводенски, Кукленски/ и 8-те църкви в селището с огромния си стопански и духовен капацитет са в техни ръце. Властта на ретроградното гръкоезично монашество и свещеничество в живота на асеновградчани е тотална и това дава повод на Любен Каравелов да нарече региона „Малката Света гора“⁴.

Градът се намира близо до големия Пловдив и гръците се ползват от всички възможности за икономическа, социална и културна реализация, които той дава. Едни от най-влиятелните членове на пловдивския стопански и културен елит през Възраждането /Вл. Скорделис, С. Андониадис, Сари Ставрис Козмас, См. Хаджидай, Богазлис и др./ са асеновградчани⁵.

В органа на местното самоуправление /димогеронтия/ влизат най-влиятелните гръци, чиято главна грижа е още от 30-те години на XIX век да поддържат на високо ниво своите училища като най-сигурно средство за акумулиране на етничност. За нуждите на просветата се получава годишна субсидия от Бачковския манастир⁶, дарения и завещания от богати сънародници от Пловдив и Русия, материална подкрепа от гръцкото вицеконсулство⁷ и др. Стабилното образование на местно ниво, както и отпусканите от общината и влиятелни гръци стипендии⁸,